

"Kdy víly přestávají čarovat"

Děti z Banátu v Praze

Projekt Tanečního studia Light při ZUŠ Na Popelce
v Praze 5 a Tance Praha o.s.

Banát a Praha

Na přelomu února a března jsme s podporou místní paní učitelky Hany Nanyňky Herrmanové strávili 14 dní v rumunském Banátu, kde jsme s dětmi ze školy v Eibenthalu připravili taneční představení „Kdy víly přestávají čarovat“. Na přelomu května a června se podařilo tyto děti pozvat s představením do Prahy na festival Tanec dětem v rámci festivalu TANEC PRAHA 2008.

Spojení mnoha lidských sil a talentu, solidarita a společný záměr!

Šlo o to, povzbudit sebevědomí a ukázat kvality malé krajanské komunity v rumunských horách, nebo bylo podstatnější to, co se realizací projektu nabídlo skupině lidí v Praze?

V případě „čarujících víl“ byl efekt přínosu projektu oboustranný – tedy vždy stejně hodnotný pro stranu hostitelskou i hostující. Střetnutí dvou idealizovaných světů (neposkvrněné vesnice v přírodě a bohaté stověžaté Prahy) a možnost jejich porovnání přinesla všem novou zkušenost.

A to přesto, že prožitky byly krátkodobé.

Děti z Eibenthalu nepřijely do Prahy „jen tak“. Vynaložily mnoho úsilí a podstoupily ohromnou psychickou zátěž, aby na přední scéně tanečního divadla v Praze odvedly

opravdu vynikající představení. Děti dokázaly představení vystavět za 10 dní během našeho pobytu v Eibenthalu (denně v čase mezi školou a kostelem).

Po zvážení všech překážek a nepříznivých okolností a s vědomím důsledků, které si musí ustát u vedení školy paní učitelka Nána za nepřetržitou podporu a práci „navíc“ - opět vychází jako nejvyšší hodnota celé spolupráce lidská pospolitost.

Když jsem počátkem roku tvrdila, že se skupinou dětí v Banátu připravíme představení a dostaneme ho na festival do Čech, reakce i těch nejkurážnějších byly velmi skeptické – spíš zamítavé.

Nikdy bych to nedokázala sama. Všichni, které jsem přizvala ke spolupráci, zakusili opravdové lidství obyvatel z Eibenthalu, ale i rozčarování při potížích s realizací projektu.

Nemohu jednoznačně říct, co se stalo dobře a co špatně, a nemohu soudit ty, kteří od náročného projektu odstoupili nebo nestačili jeho nárokům.

Chci však poděkovat za trpělivost a osobité nenahraditelné přispění těch, kteří nám umožnili projekt uskutečnit až do konce.

Především spolutvůrcům představení – Ondřejovi Lipovskému a Štěpánovi Tretiagovi a tvůrci filmu Pavlu Burešovi.

Jak víly začaly čarovat?

Nejpodstatnější od počátku bylo, že každé dítě má příležitost sdělit divadelními prostředky v symbolické metafoře tance svůj pocit nebo názor. Děti dostaly příležitost pojmenovat sobě a druhým obecné společenské postavení lidí a své postoje a pocity v rámci příběhu. Dostaly příležitost ke kritickému myšlení a k novému pohledu na společnost, ve které žijí.

Bylo potřeba předem „vyhmátnout“ žhavé téma, napsat scénář a odhadnout prostředky, jakými by ho mohly naplnit děti, které nemají sebemenší zkušenosti s tancem a divadlem na jevišti.

Bylo potřeba mít pevnou víru a obrnit se neústupností. Ukázat dětem, že je všechno možné, když se chce a když se za tím vytrvale jde. Proto jsem si vybrala povídku, která je o opuštění jistot a cestě za štěstím. Příběh, zcela jiným pohledem skrze pohádkové vyprávění, skýtající potřebný odstup, odhaluje důsledky rozhodnutí k odchodu z domova, před jaké jsou eibentálští stavěni.

Eibenthalské děti mají svá pravidla života, jiný vztah k autoritám a jiné životní zkušenosti než děti v pražských školách. Vyčarovat z jejich specifického prostředí tak dobré a cituplné představení se podařilo díky otevřenosti a nekonečné lásce, která protkává jejich zdravý temperament. Kdo se nebál zakusit tu náruč milosti a kdo dokázal čelit věčné rumunské vrtkavosti všech rozhodnutí – byl jejich kouzlem omámen.

Čechy – země předků většiny dětí

Náš úkol byl jasný – nechtěli jsme dětem nic dávat „zadarmo“ a nechtěli jsme posílit jejich iluzi o životě ve městě. Zároveň jsme se rozhodli neskrývat „výhody“ života v Praze – ale vést děti k pochopení, kolik práce a odříkání většinu lidí takový život stojí.

Samozřejmě nebylo možné za týden pobytu užaslým dětem v plné míře ukázat realitu. Děti denně pracovaly na představení, přesouvaly se po městě, musely omezit a přizpůsobit svůj svobodný pohyb náročnému programu a městu plnému nástrah. Nebrali jsme děti do obchodních center ani do multikina, ale ukázali jsme jim památky Prahy (Pražský hrad a chrámy, Národní divadlo, Petřín), školy (FZŠ Chlupova v Praze 5, ZŠ Jarov v Praze 3, ZŠ v Lysolajích a ZŠ Pozořice u Brna) a trochu zábavy (koupaliště, ZOO, hry se skauty střediska Hiawatha atd.).

Hlavně však děti poznaly tvrdou práci tanečníka a herce, který pozvání do Prahy bere vážně (zkoušení a opakování v horku, čekání při nasvícení scény, shlédnutí jiných představení TANCE PRAHA 2008 - tlak na čas a schopnosti, když je potřeba, a už ne jenom když se chce...).

Ohromující je, při vši neposednosti a hlučnosti dětí, jejich pokora a láska. Nic, co jsme pro ně učinili, nezůstalo bez „božeho“ poděkování, děti si byly pořád vědomé co za tím stojí. Děti zvyklé na tvrdou práci a na víru v dobro lidských činů uměly pokorně a otevřeně přijmout naše „dary“ a stejně tak je splácet láskou a důvěrou. Před svým představením eibenthalští společně šli do kostela. Vlastně běželi, aby stihli „repeticí“ v divadle. Pak si dali „vařený chleba s máčením“ (knedlíky s omáčkou), opakovaně užasli, že pro kapku čaje nemusí dělat oheň, a že čas běží a nepočká, že se pořád spěchá za vytyčenými cíli, že se začne hrát ve tři – a ne až se navštíví a nazkouší (uklidí seno a podojí). Tím jsme dětem ukázali největší „metlu“ života v civilizovaném městě. Metlu, která přináší stres a vzájemné odcizení – která přináší pohodlí, uklizenější prostředí a pokrok.

Společná cesta

Ještě nikdy se mi nepodařilo spojit tolik lidských sil pro uskutečnění jednoho záměru. Přesný časový ferman umožnil eibenthalským v Praze týden bydlet, poznávat město, pracovat a hrát v divadle.

ZUŠ Na Popelce v Praze 5 zdarma zapůjčila půdní prostory pro ubytování dětí s doprovodem. Pan školník nepřetržitě pečoval o čistotu školy a spolu s ostatními kolegy školy čelil divoké povaze dětí z vesnice.

Rodiče dětí Tanečního studia Light a Dětského studia v Ponci si obětavě a nezištně rozdělili péči o jednotlivá jídla. Každá rodina zajistila jedno jídlo pro celou výpravu – uvařila na daný čas, dopravila na dané místo a nabídla ho dětem včetně pití a drobných dobrot.

Eibenthalští spali na matracích a v peřinách zapůjčených opět rodiči Tanečního studia Light a Dětského studia v Ponci. Stejně tak rodiče půjčili i nádobí, varné konvice a další potřeby do školy a divadlo Ponec poskytlo své vybavení a pomoc se stravováním dětí v divadle.

Rodiče pražských dětí, spolu s mnoha organizacemi a školami a se lví pomocí produkčních Ponce a Tanečního studia Light, se složili na finanční podporu pobytu dětí v Praze (vstupenky, jízdenky, další strava atd.). Rodiče pražských dětí také zajistili program (prohlídka památek, Národního divadla...), opravy nehod (utržené topení...). Všichni mi tak pomohli s plynulým chodem probíhajícího festivalu Tanec dětem, který jsem v Ponci vedla po celou dobu pobytu eibenthalských dětí. Bylo

naším cílem, aby děti ostatních pražských škol, zájmových kroužků a diváci festivalu měli ničím neochuzené a kvalitní zážitky.

V neposlední řadě nezištnost, s jakou divadlo Ponec propůjčilo skvěle vybavenou scénu divadla dětem z Banátu i Prahy je naprosto ojedinělá – a to zejména v rámci samotného XX. ročníku festivalu TANEK PRAHA 2008, který se nachází ve finanční krizi.

„Kdy víly přestávají čarovat?“

Představení i po dozkoušení v Praze zůstalo čisté v energii a pohroužení interpretů. Bylo přesné a zvládnuté v plynulém temporytmu podléhajícím svižnému dramaturgickému záměru.

Dojemnost, která díky přesvědčivosti interpretů nebyla patetická, se stala asi nejpodstatnějším rysem představení. Srozumitelná a neřešitelná cesta osudu Víly a Hanese byla krásná a smutná, jako byste si přečetli samotnou povídku Zdeňka Šmída. Autor dětem věnoval práva k produkci představení a za to mu také patří poděkování.

Výkon Víly z Eibenthalu – Hermíny (13), spolu s představitelem Hanese – Štěpána (19) z Prahy byl dokonalým obrazem střetnutí dvou světů, které se díky projektu poznaly, propojily a musely se rozloučit.

Taneční energii kluků z vesnice a malebnost přirozeného pohybu děvčat podtrhly kostýmy, které jsme zapůjčili z majetku Tanečního studia Light. Světelný design vytvořil Ondřej Lipovský a realizoval Pavel Kotlík z divadla Ponec.

Nedílnou součástí představení byl dokumentární film Pavla Bureše, odhalující proces práce v Eibenthalu.

Při loučení mi dojatá Hermína řekla: „A děkuji za to, že jste mi dala ten hlavní rol.“

Já děkuji Hermíně.

Žádná jiná Víla by nebyla tak křehká a opravdová jako ona.

7. 3. 2008 v Caminu v Eibenthalu, 1. 6. 2008 v Ponci v Praze
a 3. 6. 2008 v Barce v Brně.

„Kdy víly přestávají čarovat“

Tanečně-divadelní představení vycházející z lidových tradic,
s využitím hudby Jiřího Pavlici a inspirované povídkou Zdeňka Šmída

Scénář a režie: Lenka Tretiagová

Dramaturgická a režijní spolupráce a pedagogické vedení:

Ondřej Lipovský a Štěpán Tretiag

Kostýmy: Lenka Tretiagová

Scéna: Ondřej Lipovský

Hrají: Hermína Havlíčková a Štěpán Tretiag,

Ondřej Lipovský a děti ze školy v Eibenthalu (Rumunsko)

Zpěv: Hana a Aram Herrmanovi

Režie filmového dokumentu: Pavel Bureš

**Děkuji dětem, Nanynce, Ondřejovi, Štěpánovi a všem, bez kterých by víly
nečarovaly.**

Lenka

Poděkování dětí z Eibenthalu po večerním představení v Ponci:

Na začátku chceme vám poděkovat za pozvání a za ten čas, který jste si pro nás udělali. Ještě moc děkujeme Lence za trpělivost, kterou měla s námi než jsme se ty tance naučili. Panu řediteli a všem spolupracovníkům divadla Ponec, dalšímu pánu řediteli a školníkovi Umělecké školy, maminkám, který se nám staraly o každodenní stravu, Ondrovi, Štěpánovi, Aničce a všem ostatním, který při nás byli a napořád se o nás starali, aby nám bylo dobře. Taky děkujeme všem, který jste se přišli na nás podívat a na konec jak se říká u nás na Eibenthale:

Spánem Bohem a zaplat' Pánbůh za všechno!

Co se psalo o projektu a představení:

*Taneční představení bylo naprosto úžasné! Mělo magickou atmosféru, krásnou hudbu a úžasné tanečnický:). Vůbec by mě nenapadlo, že to nejsou děti s TSL. Byla jsem očarovaná a z dokumentu dojatá. Představení uteklo jako voda a já byla smutná, že už je konec. Ráda bych se dívala a rozplývala nad tou krásou dál.
Šárka Vacková, absolventka VOŠ herecké v Praze*

Kdy víly přestávají čarovat"

Uvědomila jsem si, jak silný je příběh, když mu všichni na jevišti věří. Jak silný jsou lidový motivy a písničky a jak moc mě zasáhla opravdovost, se kterou děti vystupují, vím, že jsem měla alespoň polovinu představení husí kůži. Líbilo se mi to strašně moc!! Začátek a konec - strašně pěkný, nevím, co bych kritizovala. Snad jen to, že děti byly takový, v něčem mi připadaly - to když měly tancovat a ne u toho mluvit - opatrný, takový jakoby se bály, že něco pokazej (víla). Ale to na tom bylo právě taky přitahující. Mně se to líbilo.

Bára Helebrantová, absolventka Tanečního studia Light (na festivalu v roli Božské Emmy), Praha

Kdy víly přestávají čarovat - strašně mě vzala magická nálada, kterou představení má - díky kostýmům, hře se světlem a stíny, i smutné poezii celého příběhu.

Dokument z Banátu super - o našich krajanech a jejich způsobu života mi řekl hodně, paní učitelka je úžasná žena. Setkání s nimi v Ponci bylo moc zajímavý, ty děti jsou čistý jak studánky, a jejich maminky po aplausu poneckých diváků po "vílách" ronily slzy - to dojetí bylo opravdu nefalšovaný a pro mě osobně zážitkem. Josefina, nebo jak se ta malá holčička jmenuje, strašně bezprostřední a milá. Anička si navíc ze setkání s Banátky odnesla řetízek od Nucy (který jí pak až do odjezdu volal každý den) a jemu věnovala kamínek, takže přátelství na dálku je zpečetěno.

Jana Podskalská, rodič člena Dětského studia Ponec a tanečního studia Light.

Účast dětí z Banátu na festivalu TANEC DĚTEM podpořili:

Rumunský kulturní institut, Sdružení S o.s., Člověk v tísni, Česká centra, Dětské studio o.s., Taneční studio Light o.s.,
divadlo Ponec a TANEC PRAHA o.s., ZUŠ Na Popelce Praha 5

a

Bártová, Beranovi, Borovkovi, Brabcovi, Budínská, Eckhardt, Filipovi, Hechtovi, Helebrantová, Herrmanovi, Kaňkovi, Kozákovi, Králíkovi, Krásosi, Kreuzmannová, Křest'ánová, Látalovi, Mazurovi, Nahodilová, Ryšavá, Růžičkovi, Staňkovi, Šebkovi, Tretiagovi, Třískovi, Velátová, Vernerovi, Volejníkovi, Podskalských, Zeyerovi,
Zenker, Žežulovi

a ostatní rodiče dětí z Prahy
ZŠ Jarov v Praze 3 a ZŠ Pozořice u Brna
a Divadlo Barka v Brně